

Como contribúe o sistema alimentario agroindustrial á crise climática

Outras emisións de gases con efecto invernadoiro non relacionadas coa alimentación:

43-56%

Deforestación: 15-18%

Antes de comezar a plantar, as escavadoras desmontan. En todo o mundo, a agricultura industrial métese nas sabanas, nos humidais e nos bosques, roturando enormes cantidades de terra. A FAO di que expandir a fronteira agrícola é responsable do 70-90% da deforestación mundial, da cal non menos da metade acontece por producir unha morea de mercadorías agrícolas de exportación. A agricultura industrial é responsable entre o 15 e o 18% das emisións de gases de efecto invernadoiro pola deforestación que promove.

Procesos agrícolas: 11-15%

É común recoñecer que os procesos agrícolas en si mesmos contribúen co 11-15% de tódolos gases de efecto invernadoiro producidos globalmente. O meirande desas emisións resultan do uso de insumos industriais -fertilizantes e praguicidas químicos-; da gasolina para poñer a andar tractores e maquinaria de irrigación; e do exceso de excrementos e zurros xerado pola cría intensiva de animais.

Transporte 5-6%

O sistema alimentario industrial actúa como unha axencia mundial de viaxes. Os ingredientes empregados nos pensos animais poden cultivarse en Arxentina para alimentar polos que son exportados de Chile a China para ser procesados e eventualmente consumidos nun McDonald's en Estados Unidos. Moita da nosa comida, producida en condicións industriais en lugares afastados, viaxa miles de quilómetros antes de chegar ao noso prato. Podemos calcular (de xeito conservador) que o transporte de alimentos é responsable dunha cuarta parte das emisións de gases de efecto invernadoiro relacionadas co transporte, é dicir, entre o 5 e o 6% do total de emisións globais de gases de efecto invernadoiro.

Refugallos 3-4%

O sistema alimentario industrial desbota case a metade de toda a comida que produce. Vaina tirando na longa viaxe das fincas aos almacéns intermediarios, entre estes e as procesadoras, até chegar ao comercio e á venda polo miúdo e restaurantes. Moito dese refugallo apodrece en moreas de lixo, producindo cantidades industriais de gases con efecto invernadoiro. Entre o 3'5 e o 4'5% das emisións globais de gases de efecto invernadoiro proceden dos refugallos, e máis do 90% destes prodúcenos materiais e substancias orixinadas no sistema alimentario.

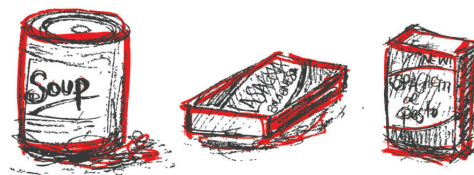
Refrixeración e venda polo miúdo. 2-4%

A refrixeración é o pilar dos modernos sistemas globais para procurar e distribuír alimentos en supermercados e cadeas de comida lixo. Onde queira que vaia o sistema alimentario industrial, aí tamén vai a cadea de frío. Se a refrixeración é responsable do 15% do consumo de enerxía a nivel mundial, e dado que as fugas dos refrixerantes químicos son unha fonte importante de gases de efecto invernadoiro, podemos dicir que a refrixeración dos alimentos dá conta do 1-2% de tódalas emisións de gases con efecto invernadoiro. A venda polo miúdo de dita comida dá conta do outro 1-2%.

Procesamento e empacado. 8-10%

Procesar é un paso sumamente rendible da cadea alimentaria industrial. A transformación dos alimentos en pratos listos para consumir ou bebidas require unha enorme cantidade de enerxía, sobre todo en forma de carbono. O mesmo acontece co empacado e o enlatado dos alimentos. Procesar e empacar permiten á industria alimentaria encher os andeis dos supermercados e das tendas con centos de formatos e marcas diferentes, o que xera unha enorme cantidade de emisións de gas con efecto invernadoiro: entre o 8 e o 10% das emisións totais.

A soberanía alimentaria: 5 pasos para arrefriar a Terra e alimentar a xente

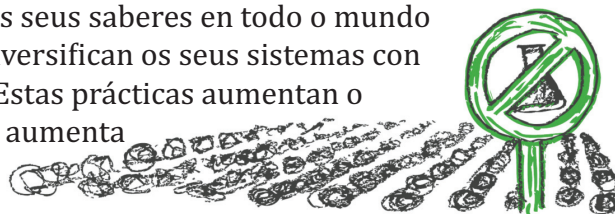
1. Coidar o solo.

A ecuación alimentos/clima ten a súa raíz na terra. A expansión de prácticas agrícolas insostibles conduciunos, ao longo do século pasado, a destruír entre o 30 e o 75% da materia orgánica das terras arables, e o 50% da materia orgánica en pasteiros e praderías. Estas perdas masivas de materia orgánica son responsables de entre o 25 e o 40% do exceso actual de CO₂ na atmosfera. Sen embargo, este CO₂ na atmosfera podemos devolvelo ao solo se restauramos as prácticas que as comunidades labregas mantiveron durante moitas xeracións. Se a nivel mundial existisen políticas correctas e incentivos axeitados, poderíanse recuperar os niveis de materia orgánica que existían no solo antes da chegada da agricultura industrial nuns 50 anos. Isto compensaría un 24-30% de tódalas emisións actuais de gases de efecto invernadoiro.

2. Cultivo natural, sen químicos.

O emprego de químicos nas granxas industriais non para de medrar, e os solos esgótanse ao tempo que as pragas e as malas herbas se volven inmunes e resistentes a pesticidas e herbicidas. Sen embargo, os labregos e labregas manteñen os seus saberes en todo o mundo e unha diversidade de cultivos e animais para traballar produtivamente, sen utilizar químicos. Diversifican os seus sistemas con policultivos, integran a produción agrícola e animal e incorporan árbores e vexetación silvestre. Estas prácticas aumentan o potencial produtivo da terra porque melloran a fertilidade dos solos e evitan a erosión. Cada ano aumenta a materia orgánica acumulada no solo, o que fai posible producir máis e máis alimentos.

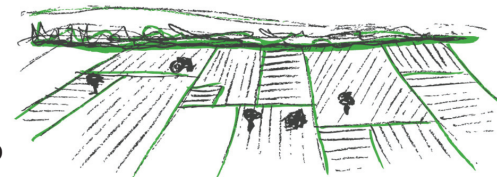
3. Reducir a quilometraxe e centrarnos nos alimentos frescos

A lóxica corporativa que transporta alimentos por todo o mundo e de regreso, non ten sentido dende ningunha perspectiva. Este comerciar global que vai do desmonte de vastos corredores de terra e bosque para producir materias primas agrícolas de exportación á venda de alimentos conxelados nos supermercados, é o principal responsable das emisións de gases de efecto invernadoiro procedentes do sistema alimentario. Este sistema podería reducir as súas emisións de gases se a produción alimentaria se reorientase cara aos mercados locais e alimentos frescos, afastándose da carne barata e da comida procesada.

4. Restituír a terra aos labregos e labregas e frear as mega-explotacións

Nos últimos cincuenta anos, uns 140 millóns de hectáreas -extensión equivalente a toda a superficie agrícola da India- foi acaparada por catro cultivos que, sobre todo, medran en enormes plantacións: soia, palma aceiteira, colza e cana de azucre. A área global onde sementan estes cultivos (e outros coma o millo para fins industriais), que son todos importantes emisores de gases con efecto invernadoiro, medrará se non mudamos as políticas alimentarias. Hoxe, os labregos e labregas que teñen que conformarse e compartir con menos da cuarta parte da terra agrícola, seguen a producir o meirande dos alimentos do mundo: o 80% da comida dos países non industrializados, segundo datos da FAO. Os labregos e labregas producen estes alimentos con moita maior eficiencia que as grandes plantacións e con métodos moito mellores para o planeta. A redistribución mundial das terras en beneficio de labregos e labregas pode reducir as emisións de gases con efecto invernadoiro á metade nunhas cantas décadas, se a combinamos con políticas para reconstruír a fertilidade do solo e fomentar o comercio local.

5. Non máis falsas solucións, vaíamos ao que si funciona

Cada vez se recoñece máis que os alimentos son centrais para o cambio climático. Informes recentes e os cumios internacionais admiten que os alimentos e a agricultura son axentes importantes de emisións de gases con efecto invernadoiro e que o cambio climático implica tremendos retos para a nosa capacidade de alimentar unha poboación global crecente. Sen embargo, hai unha nula vontade política de desafiar o modelo dominante de produción e distribución industrial de alimentos: os gobernos e as corporacións seguen propoñendo falsas solucións. A casca baleira da agricultura climaticamente intelixente non fai senón lembrarnos a Revolución Verde. Hai novas e arriscadas tecnoloxías como os cultivos transxénicos para resistir a seca ou proxectos a grande escala de xeoenxeñería. Hai mandados para producir agrocarburos, o que impulsa máis acaparamentos de terras no sur. Están os mercados do carbono e os proxectos REDD+¹, cuxa esencia é permitir que os peores transgresores e contaminadores con gases de efecto invernadoiro eviten a redución das súas emisións convertendo os bosques e as terras agrícolas dos labregos e das labregas en parques de conservación e plantacións. Ningunha destas solucións pode funcionar porque todas traballan contra a única solución efectiva: facer unha viraxe do sistema agroalimentario industrial gobernado polas corporacións, aos sistemas alimentarios locais que están en mans das comunidades labregas.

¹ O dióxido de carbono é un dos principais gases de efecto invernadoiro que provoca o quecemento global. Xérase, principalmente, polas industrias dos países ricos. O Protocolo de Kioto estableceu un límite por país para producir CO₂; o problema é que os países ricos comercian cos bonos de carbono asignados para que a súa industria poda seguir contaminando. En canto á redución de emisións por degradación e deforestación (REDD+), consiste en reducir a deforestación e mellorar a conservación das reservas forestais e promover un manexo sostible dos bosques, xa que contribúen a almacenar o carbono.